

Ivan KARAMARKOVIĆ:

Generalni direktor Ratarsko sjemenarskog poslovnog saveza Hrvatske

Akcionni program proizvodnje kukuruza

U našoj republici kukuruz se sije na 530.000 ha, i zauzima više od 30% oraničnih površina. U nacionalnom dohotku on je sada vodeća kultura. Značenje kukuruza u perspektivi je toliko, da se njemu mora posvetiti posebna pažnja. Iz statističkih pregleda o visini prinosa saznajemo, da su se višegodišnji prosjeci kretali u NRH od 14 do 17 q/ha, a tek od 1957. godine prekoračen je prinos od 23 q/ha. Ove godine se prosjek očekuje od oko 28 — 30 q/ha. Od 1957. godine počinje uspon proizvodnje kukuruza, da bi već 1959. godine dao više od za 50% veću proizvodnju od 20 godišnjeg prosjeka. To je nesumnjivo rezultat uvođenja hibridnog sjemena i organiziranih akcija za unapređenje proizvodnje kukuruza i poljoprivredne proizvodnje uopće.

Prva šira akcija sjetve hibridnog sjemena kukuruza organizirana je godine 1955. Prinosi u toj akciji bili su od 40 — 110 q/100. Nikakvih osobitih iskustava nismo imali i rezultati su bili različiti, ali oni su istovremeno bili i ohrabrujući, jer su pokazali što kukuruz može dati. Istina, 1955. godine nismo još znali, koji su hibridi najpogodniji za pojedina područja, bilo je griješaka, na mnogim površinama nije kukuruz dozrio (bila je izvanredno nepogodna godina), ali to nas nije obeshrabilo. Treba napomenuti, da smo akciju godine 1955. počeli u vrijeme preorijentacije rada poljoprivrednih zadruga, u vrijeme početka osnivanja poslovnih saveza i poljoprivrednih stanica. Znači, nismo imali sposobnih i iskusnih privrednih organizacija, niti poljoprivredne službe. Pa ipak smo uspjeli.

KUKURUZ VAŽNA INDUSTRIJSKA SIROVINA

U uvodu je rečeno, da kukuruz danas više ne bi trebalo ubrajati u žitarice, nego u stočnu hranu i industrijsku sirovinu. Golemi razvitak stočarske proizvodnje traži nove milijarde krmnih jedinica, a one su danas najjeftinije u kukuruzu. Dati zemlji velike količine mesa i ostalih stočnih proizvoda po jeftinim cijenama — zadatak je, kojega možemo uspješno savladati ubrzanjem i povećanjem proizvodnje jeftinog kukuruza.

Kukuruz je vrlo važna industrijska sirovina, kako za prehranbenu industriju, tako i za kemijsku industriju. Deseci artikala, koji se industrijskom preradom dobivaju od kukuruza, postaju svakim danom sve veća potreba na domaćem i na svjetskom tržištu. Smatram potrebnim posebno istaknuti, da ne bi bilo ekonomično, da stalno izvozimo kukuruz, a zemlje kupci da grade industriju na našem kukuruzu. Zato prvi daljnji korak, koji ćemo učiniti u ekonomici kukuruza, mora biti izgradnja novih kapaciteta za industrijsku preradu kukuruza. Samo u NR Hrvatskoj trebalo bi kapaciteta za preradu cca 150.000 vagona kukuruza.

Dosadašnja iskustva pokazuju, da je na socijalističkim gospodarstvima postizavanje proizvodnje od 100 — 120 q/ha samo pitanje discipliniranosti u primjeni već poznatih pravila za proizvodnju kukuruza.

Sa seljačkim proizvodnim sredstvima pokazano je, da se može proizvesti 50, 60 do 80 q/ha. Zašto to ipak ne postizemo? To pitanje ponovo se postavlja, a sada čak i u novom Zakonu o iskorištavanju zemljišta.

U NR HRVATSKOJ MOGLA BI SE NA 600.000 HA ORGANIZIRATI VISOKA PROIZVODNJA

Kada govorimo o akcionom programu za 1959./60. godinu, onda taj program smatramo samo malom međupostajom u našem daljnjem, daleko većem, programu. Za sada je nedvojbeno utvrđeno, da bi se u NR Hrvatskoj na gotovo 600.000 ha mogla organizirati proizvodnja kukuruza s prinosom od cca 75.000 q/ha u prosjeku, ili oko 375.000 vagona ukupno. Struktura tih 75 q/ha je vrlo složena i vrlo velikog raspona — od oko 35 q/ha do oko 150 q/ha. Eto, baš radi toga moramo izvršiti sve pripreme, da ovogodišnji program bude što bolje ostvaren. Predviđeno je, da se u Jugoslaviji u godini 1961. proizvede 1.000.000 vagona kukuruza, a u Hrvatskoj najmanje 230.000 vagona. To znači da u slijedećoj ekonomskoj godini treba povećati proizvodnju za daljnjih 45 — 50.000 vagona kukuruza.

Evo, kako izgleda naš program za 1959/60. godinu i kakvu strukturu prinosa bi trebalo ostvariti, da bi se postigla predviđena proizvodnja od cca 190 — 195.000 vagona kukuruza.

socijal. sektor	40.000 ha	à 85 q/ha	— 34.000 vagona
kooperacija »A plan«	30.000 „	74 „	— 22.700 „
„ »B plan«	70.000 „	55 „	— 38.000 „
„ »C plan«	60.000 „	40 „	— 24.000 „
Akcija ukupno:	200.000 ha	59,35 q/ha	— 118.700 vagona
Neorganiz. proizvod.	325.000 ha	22,5 „	— 73.125 „
U k u p n o:	525.000 ha	à 36,53 q/ha	— 191.825 vagona

ŠTO DOBIVAMO KROZ AKCIJU

Da bi ta akcija bila privlačna za proizvađače i društvo, treba provesti ove osnovne komponente:

- Povećanje proizvodnje, a time i dohodka proizvađača;
- Povećanje tržišnih viškova, stvaranje čvrstog tržišta i putem izvoza ostvarenje deviznih fondova;
- Povećanje krmne baze, a time i mogućnosti za naglo povećanje stočarske proizvodnje;
- Povećanje produktivnosti rada, istovremeno i mogućnost za otvaranje novih radnih mjesta;
- Kroz akciju izgradnja velikog broja kadrova i to kako stručnjaka, koji tim akcijama stječu potrebno iskustvo, tako i širokih masa proizvađača, pripremajući ih za nove još daleko obilnije programe proizvodnje.

Dakle, i s te strane akcija je privlačna, ali ona je zanimljiva i zbog toga, jer samo na tako organizirani način možemo postići određene ciljeve. Već ranije

je spomenuto da hibridno sjeme, upotrebljeno prvih godina, nije dalo očekivane rezultate. To je sasvim jasno, kad znamo, da:

— dojučerašnji (a dijelom i današnji) seljak ne poznaje modernu proizvodnju;

— da seljak nije znao, niti je mogao koristiti ono, što mu se pruža;

— da je još uvijek nepovjerljiv prema novitetima;

— da su pojmovi hibridno sjeme, sklop biljaka, energija klijanja i t. d.; novi pojmovi, koji su tek u zadnje vrijeme počeli postajati svojina desetaka hiljada proizvađača;

— da su: suvremena agrotehnika, razna oranja, gnojidba, prihranjivanja po fazama razvitka biljke, optimalni rokovi za pojedine radove i t. d. finese, kojima čak ni mnogi stručnjaci nisu osobito vladali, a da i ne govorimo o seljaku, koji se na ovo priučava tek putem takvih akcija.

— moderna sredstva za proizvodnju, kojima danas raspolaže u sve većem opsegu naša poljoprivreda, zahtjevaju temeljitu rekonstrukciju sitno seljačke rasparčane proizvodnje. Ta sredstva zahtijevaju, da se revolucionarno prodre u problem agrara i proizvodnje i da se uklone, kao suvišni, svi oni koji stroj može zamijeniti; da se istooremeno za sve takve radnike otvaraju nova radna mjesta.

Eto, na tom kompleksu problema izrađena je ova akcija, jer samo smišljenim i organiziranim radom možemo nešto postići.

Kako organizirati akciju, da postignemo maksimum, koji su u današnjim prilikama objektivno može postići? To je pitanje, na koje tražimo odgovor već gotovo 5 godina, ali pitanje, na koje moramo odgovoriti.

Dosadašnjim radom uspjeli smo kod jednog dijela proizvađača razbiti nepovjerenje, koje nam je godinama bilo kočnica za brže prodiranje novih metoda proizvodnje. Ima još uvijek izvjestan dio proizvađača, koji s nepovjerenjem gledaju na naše akcije, ali takvi vrlo brzo dođu do uvjerenja, da je to ipak samo zavaravanje.

Da smo u tome mnogo uspjeli, dokaz je i ovogodišnja jesenska sjetva, kada je golemi broj proizvađača ušao u razne oblike kooperacije, a, nažalost, velik broj naših organizacija nije bio dovoljno pripremljen, da u potpunosti iskoristi tu spremnost proizvađača. No, ova jesenska sjetva je pokazala isto tako i da neke stvari moraju sasvim drugačije izgledati, ako želimo postići bolje rezultate.

KAKO SPROVODITI AKCIJE

Akciju kukuruza moramo provesti tako, da pomoću nje osiguramo primjenu i provedbu nekoliko osnovnih faktora i to u punoj kvaliteti, a ti su:

a) **Sjeme.** Za puni uspjeh i postizavanje maksimalno moguće proizvodnje moramo imati prvorazredno sjeme. S obzirom, da su količine sjemena ograničene, to će i akcija biti diktirana tom količinom, ali zato možemo računati s većom kvalitetom.

b) **Duboko oranje.** Iskoristiti sve kapacitete traktora, da bi mogli izvršiti duboko oranje barem na 70.000 ha, a, ako se može i više, jer će to biti znatna garancija za uspjeh.

c) **Gnojidba.** Ne treba dozvoliti nikakve rasprave o tome, da je visoka proizvodnja moguća bez ulaganja.

d) Masovno školovanje proizvođača o njezi, prihranjivanju, sklopu, o rokovima i t. d.

Za ovu novu akciju imamo opet jednu novost, a to je sjetva združenih usjeva. Ova nova mogućnost ostaje osobito privlačna za prenapučena područja, ali isto tako i za istočna područja naše republike, jer daju mogućnosti za znatno povećanje prinosa, krmne baze, a s time i dohotka.

Puni uspjeh u toj borbi za kukuruz postići ćemo, ako provodimo kvalitetno sve mjere predviđene za ovu akciju. Niukom slučaju ne možemo dozvoliti čak ni rasprave, recimo o sjemenu, jer priznavati i pristajati na neka polovična, kompromisna rješenja sa t. zv. F2 generacijom, ne samo što predstavlja izvornu formu primitivizma, nego je to baš zbog kompromisnosti vrlo opasan potez, koji može ugroziti izvršenje programa.

Slično je, kada se radi i o gnojivu. Ni jedan od zapaženih rezultata kod kukuruza nije postignut bez umjetnog gnoja i zato o tom faktoru treba voditi osobito računa.

Poljoprivredna služba, koja u svojoj aktivnosti mora biti organizirana na rad putem zadruga, mora nastojati provesti i propagirati najbolja rješenja i to beskompromisno.

U ovu akciju ulazimo s posve novih pozicija, a te su:

1. Ugovaranje kooperacije (u raznim oblicima), treba svršiti sada, u jesen.

2. Kooperanti moraju na osnovi ugovora već sada, u jesen, izvršiti i odgovarajuće pripreme; duboko oranje i gnojidbu. Bilo na osnovi ugovora sredstvima zadruge, ili, ako ova nema dovoljno raspoloživih traktora, tada vlastitim spregama, ali ipak kvalitetno, koliko je moguće.

3. Rokovi sjetve. Na preporuku poljoprivredne službe, pri čemu treba voditi računa i o dubini sjetve.

4. Proizvođač mora beskompromisno prihvatiti preporučeni sklop za usjev, jer je to jedan od osnovnih faktora visokih prinosa.

5. Potpuna disciplina u prihranjivanju po fazama rada, i to kako po rokovima, tako i po količinama gnojiva.

Sada je vrijeme, da se izvrše ugovaranja i svi jesenski radovi, a u toku zime da bude organiziran niz raznih tečajeva, seminara i predavanja i to samo s kooperantima i samo za njih, jer ostali proizvođači u ovom momentu nisu ni interesantni.

Za cijelu akciju treba razviti i odgovarajuću propagandu, nju bi trebalo usmjeriti u dva pravca:

a) informacije i neprekidno usmjeravanje na određenu temu.

b) pribaviti propagandni materijal, koji sadrži ekonomsku računicu, kao osnovu za dokazivanje o značenju i opravdanosti pravilne primjene predloženih metoda proizvodnje.

Treba osobito skrenuti pažnju na pitanje cijene sjemena, umjetnih gnojiva i usluga mehanizacije. Računicom potrebno je i moguće dokazati izvanredno veliki rentabilitet hibridnog sjemena: za 1 ha potrebno je cca 30 kg sjemena po cijeni 100 dinara kilogram, što iznosi 3.000 dinara, a ako se upotrebi vlastito sjeme, također 30 kg po 40 dinara kilogram, što iznosi za 1 ha 1.200 dinara. Znači, razlika je 1.800 dinara po hektaru. Ali, hibridno sjeme dati će veći prinos za najmanje 10 q/ha (zbog mogućnosti gustog sklopa). Dakle, dobit je veća za 23.000 dinara po hektaru.

Slična je računica i s umjetnim gnojivima i s upotrebom mehanizacije. Osnovno je pri tome, da se cijena reproduktionog materijala i usluga ne prikazuje sa stanovišta djelomičnog, t. j. minimalnog korištenja, nego sa stanovišta maksimalnog korištenja kapaciteta.

Za kvalitetnu provedbu ovog programa potrebno je odmah formirati grupe ratara aktivista pri zadrugama. Te grupe moraju biti srž specijalizirane organizacije proizvođača, koje ne vrše samo tehnička ugovaranja, nego i okupljaju proizvođače radi raspravljanja o nizu stručnih i organizaciono tehničkih pitanja.

Dakle, samo kada se sagleda dalekosežnost našeg puta, samo onda se može shvatiti težina i ozbiljnost, koju moramo primijeniti u našem radu, a posebno u ovogodišnjoj akciji. Jer, od uspjeha i kvalitete ovogodišnjeg programa zavisi tempo, kojim treba ići naprijed.